

Remiss av Råd om bevarande och gallring av landstingens, regionernas och kommunernas patientjournaler och övrig medicinsk dokumentation

Remiss från Riksarkivet

Remisstid 21 april 2006

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Remiss av Råd om bevarande och gallring av landstingens, regionernas och kommunernas patientjournaler och övrig medicinsk dokumentation anses besvarad i enlighet med vad som anförs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Bakgrund

Riksarkivet har remitterat ett förslag till nya råd om bevarande och gallring av landstingens, regionernas och kommunernas patientjournaler och övrig medicinsk dokumentation till Stockholms stad för yttrande, *bilaga*. Yttrande bör vara Riksarkivet tillhanda senast den 21 april 2006.

De föreslagna råden har en annan struktur än de råd som tidigare har utfärdats på detta område. Remissinstanserna ombeds ta ställning till om det är ett bra upplägg eller ej, liksom till de nya principer för bevarande som föreslås.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Kista stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning samt kommunstyrelsens handikappråd. Kommunstyrelsens pensionärsråd har också tagit del av ärendet.

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget att olika personalkategorier jämställs i detta sammanhang. Kontoret anser emellertid att önskemålen om totalbevarande har drivits för långt och att råden inte tillräckligt beaktar att dokumentationen fortfarande i stor utsträckning är pappersbaserad.

Utbildningsnämnden ställer sig positiv till förslaget om totalbevarande av patientjournaler som tillvaratar såväl den enskildes som forskningens behov, sätter hela vårdprocessen i fokus, och därigenom tar ett helhetsgrepp över bevarandet.

Farsta stadsdelsnämnd bejakar de nya principer som föreslås under förutsättning att hållbara och i övrigt godtagbara tekniska lösningar kan erbjudas förvaltningen. De exempel på dokumenthanteringsplaner som bilagts ärendet avstår stadsdelsnämnden ifrån att kommentera.

Kista stadsdelsnämnd ställer sig i allt väsentligt positiv till de råd och infallsvinklar som tas upp och behandlas i ärendet samt till bifogade förslag till dokumenthanteringsplaner.

Nämnden är positiv till att även undersköterskor ges möjlighet att dokumentera enligt hälso- och sjukvårdslagen i en för den enskilde gemensam journal.

Norrmalms stadsdelsnämnd är mycket positiv till det remitterade förslaget. Det är enligt nämnden bra att man inte gör någon större skillnad i hanteringen av den dokumentation som görs av olika personalkategorier.

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning hänvisar till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kommunstyrelsens handikappråd framhåller bl.a. att det från handikappsynpunkt är ytterst angeläget att arkivera fullständiga journaler för att med hjälp av information av alla läkarinsatser kunna forska fram nya behandlingsmetoder för att lindra lidande. Därvid är det viktigt att ingen information gallras bort och rådet tillstyrker riksarkivets önskemål om begränsning av gallring.

Stadsarkivet har inkommit med ett kontorsyttrande. Stadsarkivet påpekar bl.a. att råden i princip är mediaberoende och inte kan appliceras på ett pappersbaserat journalbestånd. Vidare saknar stadsarkivet ett vägledande resonemang om vilka journalkategorier och handlingstyper i en journal som kan föreslås till gallring. Det bör framgå av råden att verksamheterna ska logga journalerna för att följa bestämmelserna i vårdregisterlagen.

Mina synpunkter

Noterbart är att förslaget från Riksarkivet om råd angående bevarande och gallring av patientjournaler och övrig medicinsk dokumentation är utförligare än de tidigare och rymmer en i stort sett fullständig begreppsförklaring. Därutöver finns en betydelsefull genomgång av regler och dokument.

Stadsledningskontoret och stadsarkivet tar dock upp en rad frågor och synpunkter vilka jag i princip delar. En viktig synpunkt är att de nya råden är alltför inriktade på digital information. Vägledande för vad som ska bevaras på längre sikt bör inte vara de tekniska möjligheterna att lagra utan behoven utifrån patientsäkerhet, uppföljning och forskning. Det saknas också ett vägledande resonemang kring vilka journalkategorier och vilka handlingstyper i en journal som kan gallras.

Riksarkivet föreslår att det i avtalen med privata utförare ska skrivas in hur journalerna ska hanteras när entreprenaden upphör eller vid byte av utförare. Jag delar uppfattningen att råden bör kompletteras med att i de fall privata vårdgivare förvarar allmänna handlingar ska detta tas upp i ärende i kommun- eller landstingsfullmäktige. Råden bör även kompletteras med att vårdregisterlagen måste följas.

Jag förslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Remiss av Råd om bevarande och gallring av landstingens, regionernas och kommunernas patientjournaler och övrig medicinsk dokumentation anses besvarad i enlighet med vad som anförs i denna promemoria.

Stockholm den 11 april 2006

ROGER MOGERT

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. i huvudsak bifalla borgarrådets förslag till beslut
2. därutöver anföra:

Medicinska journaler fyller en viktig funktion för individen och för forskningen. Det är därför rimligt att se över regler och rutiner för arkivering och gallring av dessa. Det är dock nödvändigt att inte glömma bort den personliga integriteten, när ökade möjligheter för arkivering av personuppgifter diskuteras. Stadsarkivet konstaterar i sitt remissvar att det saknas ett vägledande resonemang för vilka journalkategorier som kan gallras. Vi instämmer i detta och vill tillägga att den vägledande principen bör vara att registrering och arkivering av personuppgifter aldrig ska göras i onödan och alltid ha sin utgångspunkt i den personliga integriteten. Den arkivering av journaler som måste göras, ska göras med högsta möjliga sekretess och varsamhet.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m), *Ann-Katrin Åslund* och *Abid Dundar*(båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Riksarkivet har remitterat ett förslag till nya råd om bevarande och gallring av landstingens, regionernas och kommunernas patientjournaler och övrig medicinsk dokumentation till Stockholms stad för yttrande, *bilaga*. Yttrande bör vara Riksarkivet tillhanda senast den 21 april 2006.

De föreslagna råden har en annan struktur än de råd som tidigare har utfärdats på detta område. Remissinstanserna ombeds ta ställning till om det är ett bra upplägg eller ej, liksom till de nya principer för bevarande som föreslås.

Bakgrund

Det remitterade förslaget är mycket utförligare än de tidigare råden. Det innehåller en i det närmaste fullständig begreppsförklaring och en genomgång av regler och dokument. Det vänder sig till den personal som arbetar praktiskt med hanterings-, bevarande- och gallringsfrågor hos vårdgivaren, men även till personal hos arkivmyndigheten.

Tidigare utfärdade allmänna råd om bevarande och gallring av patientjournaler m.m. hos landsting och kommun hade som huvudprincip att journaler förda av läkare skulle bevaras för all framtid, eventuellt efter s.k. plockgallring av handlingar som ansågs ha ett kortsiktigt värde. Journaler förda av övriga yrkeskategorier angavs kunna gallras med tio års gallringsfrist. Det går enligt remissen inte längre att dra någon skarp gräns mellan olika journalföringspliktiga yrkesgruppers journaler och inte heller mellan öppen och sluten vård. Journalhandlingar av temporär betydelse, som saknar värde för vård och forskning, anses dock kunna gallras när de inte behövs för att främja översikten i journalen. Någon omfattande plockgallring förespråkas inte längre, dels eftersom en sådan gallring är mycket resurskrävande, dels med anledning av teknikutvecklingen. IT-lösningar ger möjligheter att lagra stora mängder vårdinformation utan ett motsvarande krav på utrymme.

I det remitterade förslaget tas också upp att privata vårdgivare har skyldighet att dokumentera vårdinsatsen enligt patientjournallagen. Arkiveringen styrs emellertid inte av samma regelverk som när verksamheten bedrivs i offentlig regi. Detta är viktigt att uppmärksamma när kommunen eller landstinget låter driva verksamheten på entreprenad. I dessa situationer kan också uppkomma behov av att låna ut allmänna handlingar, vilket regleras särskilt.

Fortfarande anses det nödvändigt att skilja på den medicinska dokumentationen å den ena sidan och den sociala å den andra.

Det remitterade förslaget utgår från nu gällande patientjournallag. En utredning pågår om väsentliga frågor med avseende på ny patientjournallag. Eventuella framtida förändringar i patientjournallagen kan innebära att förändringar kommer att behöva vidtas i dessa råd.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kulturnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Kista stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd, kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning samt kommunstyrelsens handikappråd. Kommunstyrelsens pensionärsråd har också tagit del av ärendet.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 mars 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Remissinstanserna ombeds ta ställning till om *de föreslagna rådens struktur* är bra. Det är något oklart vad riksarkivet syftar på med detta. Enligt stadsledningskontorets uppfattning är det en fördel att det remitterade förslaget är mer utförligt och informativt än de tidigare råden. Stadsledningskontoret instämmer emellertid i stadsarkivets uppfattning att de nya råden är alltför inriktade på digital information.

När det gäller *principer för bevarande* instämmer stadsledningskontoret i att även andra än läkare ska dokumentera i journalen. Kommunal hälso- och sjukvård bedrivs huvudsakligen inom de särskilda boendeformerna och i dagverksamheten men även i ungdomsvården och skolhälsovården. De personalgrupper som arbetar i hälso- och sjukvårdande uppgifter inom kommunerna och som dokumenterar i patientjournal kan vara sjuksköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster, psykologer, skolläkare m.fl. samt den omvårdnadspersonal, t.ex. undersköterskor, boendestödjare m.fl. som inte är journalföringspliktiga men har givits ett dokumentationsansvar. Stadsledningskontoret instämmer emellertid i stadsarkivets uppfattning att vägledande för vad som ska bevaras på längre sikt inte bör vara de tekniska möjligheterna att lagra utan behoven utifrån patientsäkerhet, uppföljning och forskning.

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget att i avtalen med privata utförare ska skrivas in hur journalerna ska hanteras när entreprenaden upphör eller vid byte av utförare. Stadsledningskontoret delar också stadsarkivets uppfattning att råden bör kompletteras med en punkt om att i de fall en privat vårdgivare ska förvara allmänna handlingar ska detta tas upp som ett ärende i kommun- eller landstingsfullmäktige.

Stadsledningskontoret instämmer också i att verksamheterna bör dokumentera var relaterade delar av dokumentationen finns att återsöka. I remissen diskuteras patientens väg genom vården. Man framhåller att en fungerande vårdkedja kräver att medicinsk dokumentation om patienten finns tillgänglig, att den är strukturerad och återsökningsbar och att den kan överföras mellan olika vårdgivare. Stadsledningskontoret delar uppfattningen att först då kan en samlad information om patienten skapas och komma till användning för vård och behandling. I remissen saknas emellertid förslag om hur denna vision ska kunna realiseras. Staden och Stockholms läns landsting har nyligen tagit ett gemensamt vårdinformationssystem, WebCare, i bruk. Detta möjliggör webbaserad informationsförmedling av främst administrativa uppgifter.

Inom socialtjänsten kan det ibland vara svårt att särskilja omsorgsinsatser från medicinska omvårdnadsinsatser. Enligt stadsledningskontorets uppfattning är en samordning i själva verket något som eftersträvas. Enligt gällande bestämmelser är det emellertid fortfarande viktigt att en åtskillnad görs mellan social och medicinsk dokumentation. En undersköterska kan alltså behöva dokumentera en del av sitt arbete i omvårdnadsjournalen och andra delar i den sociala dokumentationen. I praktiken är även de medicinska insatserna uppdelade i olika journaler. Den kommunala sjuksköterskan skriver i en journal och läkaren i en annan. Om den äldre eller funktionshindrade är patient hos flera läkare uppstår även flera patientjournaler.

Övergången från pappersbaserad dokumentation till dokumentation i elektroniska vårdinformationssystem medför en splittrad bild. I Stockholm förekommer f.n. såväl att den medicinska dokumentationen sparas på papper som i olika digitala medier. Ett pilotprojekt pågår i tre stadsdelsnämnder, kallat Vodok, med syfte att senare under året sjösätta detta system stadsövergripande. Det anknyter till paraplysystemet (verksamhetssystem för flera välfärdstjänster) men skiljer på medicinsk dokumentation å den ena sidan och social å den andra för samma omsorgstagare. Stadsledningskontoret instämmer i de synpunkter som stadsarkivet framfört på vad som bör iakttas när man övergår från ett dokumentationssystem till ett annat.

Även stadsarkivets påpekande att vårdregisterlagen måste följas bör föras in i råden.

Utbildningsnämnden beslutade den 16 mars 2006 att överlämna utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 28 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

De delar av remissen som rör utbildningsnämndens område är ungdomsmottagning, barnhälsovård och elevhälsovård.

En patientjournal är aktuell mycket länge och har flera syften att fylla. Den är en viktig källa till information av betydelse för alla typer av medicinsk forskning och används även i juridiska frågor.

En patientjournal är en viktig källa till information även för den enskilde. Det är därför nödvändigt att patienten och dennes behov sätts i fokus. Detta sker om ett totalbevarande av patientjournaler införs. Hos utbildningsförvaltningen förvaras journaler som ej är förda av läkare. Dagligen söks sådan information som enligt ett äldre synsätt skulle kunna gallras.

I förslaget tas även upp problematik och svårigheter med utlåning av journaler till privata/enskilda verksamheter, vilka enligt lag är skyldiga att bedriva sjukvård. Tillgången till patientjournaler, dvs. allmänna handlingar, ska säkerställas genom kopiering eller lån reglerade i avtal. Den privata/enskilda verksamheten måste göras medveten om vilka skyldigheter som medföljer vid lån av allmänna handlingar. Utbildningsförvaltningen tycker det är bra att problematiken belyses och kan inte nog poängtera vikten av dessa låneavtal.

I stort följer redan utbildningsförvaltningen de föreslagna förändringarna som leder till ett totalbevarande. Det utökade bevarandet ger därför inte några ökade kostnadsmässiga konsekvenser p.g.a. ökat behov av utrymme för pappersbaserade journaler. Förvaltningen har inga digitala journaler bevarade, endast papper.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till förslaget om totalbevarande av patientjournaler som tillvaratar den enskildes såväl som forskningens behov, sätter hela vårdprocessen i fokus, och därigenom tar ett helhetsgrepp över bevarandet.

Farsta stadsdelsnämnd beslutade den 23 februari 2006 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens svar tar sikte på den verksamhet som Farsta stadsdelsnämnd bedriver enligt hälso- och sjukvårdslagen, d.v.s. främst verksamhet inom de särskilda boendeformerna, dagvård, ungdomsvård och skolvård. De personalkategorier som berörs är t.ex. sjuksköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster, psykologer samt omvårdnadspersonal som inte är journalföringspliktig, men som har ett dokumentationsansvar, t.ex. undersköterskor och boendestödare.

Förvaltningen instämmer i de resonemang som ligger till grund för de nya principerna gällande bevarande av dokumentation som föreslås i detta ärende. Förslagen i remissen bejakas under förutsättning att hållbara och i övrigt godtagbara tekniska lösningar kan erbjudas förvaltningen. Det har uttryckts farhågor om att patientsäkerheten skulle kunna vara i fara vid en övergång till elektroniska system, särskilt vid byte av system. Detta är en fråga som kan behöva utredas närmare för att finna åtgärdsprogram med kontrollstationer under införandet av ett nytt system.

Det främsta argumentet mot ett fullständigt bevarande av denna typ av handlingar har tidigare varit skenande kostnader och utrymmesbrist till följd av svällande arkiv. Detta argument får idag betraktas som delvis förlegat då det idag finns tekniska möjligheter att vid arkivläggningen avsevärt hålla volymerna nere. Det förutsätter dock ett givande samarbete mellan systemutvecklare och arkivarier/arkivpersonal. Detta samarbete kan eventuellt behöva utvecklas.

Inom Stockholms stad har ett nytt elektroniskt system för arkivering av hälso- och sjukvårdshandlingar upphandlats av en projektgrupp inom Kompetensfonden. Några stadsdelsförvaltningar inom staden testar för närvarande systemet och ett bredare försök inom staden kommer enligt planerna att påbörjas i höst.

Det förs också diskussioner och bedrivs forskning, nationellt och internationellt, om hur ett långsiktigt digitalt bevarande av arkiverade handlingar ska kunna genomföras på ett bra sätt. I dagarna etableras Centrum för långsiktigt digitalt bevarande (LDB-centrum) i Boden. LDB-centrum ska verka på ett nationellt plan med att upprätthålla och vidareutveckla kompetens kring långsiktigt digitalt bevarande. Det ska ske genom samverkan i nätverk, forskning, utveckling samt förmedling av information och kunskap. För vidare information se www.ldb.ra.se Förvaltningen vill framhålla att Stockholms stad bör hålla sig underrättad om de framsteg som görs inom denna verksamhet.

Förvaltningen avstår från att kommentera de exempel på dokumenthanteringsplaner som bilagts ärendet, eftersom de i liten utsträckning berör förvaltningen och alltid måste anpassas till den lokala verkligheten.

I samband med stadsdelsnämndens upphandling av driftsformer, i vilka verksamhet enligt hälso- och sjukvårdslagen bedrivs, finns det anledning att tänka på vikten av att i de avtal som upprättas i samband med övertagandet av driften, eller vid byte av entreprenör, införa klausuler som reglerar hur handlingarna ska tas om hand. Åtminstone bör någon form av hänvisning till gällande rätt och kommunens regelverk på området finnas med i avtalet. Detta är också ett sätt att tillvarata patientens/den boendes rättssäkerhet.

Kista stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 januari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig i allt väsentligt positiv till de råd och infallsvinklar som tas upp och behandlas i ärendet samt till bifogade förslag till dokumenthanteringsplaner. De synpunkter förvaltningen nedan framför begränsas till att omfatta äldreomsorgsverksamheten.

Kommunens ansvar för hälso- och sjukvårdande insatser framgår av hälso- och sjukvårdslagen. Kommunal hälso- och sjukvård inom äldreomsorgen bedrivs huvudsakligen inom ramen för socialtjänsten d.v.s. inom de särskilda boendeformerna. De personalgrupper som arbetar med hälso- och sjukvårdande uppgifter inom kommunerna och som dokumenterar i omvårdnadsjournal kan vara sjuksköterskor, arbetsterapeuter, sjukgymnaster samt den omvårdnadspersonal t ex undersköterskor som inte är journalföringspliktiga, men har givits ett dokumentationsansvar.

I kontakter med förvaltningens hemsjukvårdsteam har framförts att man är positiv till att även undersköterskor ges möjlighet att dokumentera enligt hälso- och sjukvårdslagen i en för den enskilde gemensam omvårdnadsjournal. Enligt förvaltningens mening kommer en sådan hantering att bli väsentlig då arbetssätten allt mer inriktas mot att olika personalgrupper samverkar i vården och behandlingen av patienten. Det är viktigt för olika personalgrupper i vårdkedjan att känna till vilka insatser som vidtagits, såväl av medicinsk som av omvårdande art.

All omvårdnadspersonal omfattas av sekretesslagens bestämmelser.

Inom Kista förvaltning finns fungerande rutiner och riktlinjer för dokumentation och bevarande/arkivering av hälso- och sjukvårdsjournaler som utarbetats av stadsdelens medicinskt ansvariga sjuksköterska.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade den 16 februari 2006 att besvara remissen med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Normmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen är mycket positiv till Riksarkivets förslag till hantering av patientjournaler och övrig medicinsk dokumentation. När det gäller den kommunala hälso- och sjukvården finns idag en del otydligheter kring vad som ska bevaras.

Detta skapar inte bara osäkerhet för många av de personalkategorier som har skyldighet att dokumentera utan gör också att det lätt kan uppstå skillnader olika enheter emellan när det gäller vad som sparas. Därigenom försvåras exempelvis möjligheterna att göra jämförande uppföljningar av den vård och omsorg som bedrivs inom både kommunen och kommuner emellan.

Som Riksarkivet framhåller arbetar man idag ofta i team. Detta gäller inte minst inom den kommunala hälso- och sjukvården och det är därför bra att man föreslår att inte göra någon större skillnad i hanteringen av den dokumentation som görs av olika personalkategorier. Det är också bra att man föreslår att möjligheten till s.k. plockgallring minimeras. Därmed minskar risken för att värdefull information försvinner, t.ex. material som kan visa sig ha betydelse för framtida forskning.

Stadsarkivet har inkommit med ett kontorsyttrande och tjänsteutlåtandet daterat den 1 mars 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget som tagits fram omfattar till största delen de digitala handlingarna som produceras inom vården och förslaget är att samtliga digitala patientjournaler ska bevaras samt att ingen partiell gallring ska göras i journalerna. Skälen som anges är bl.a. att vården har utvecklats och har nya arbetssätt samt att den digitala tekniken möjliggör ett utökad bevarande genom de sammanställningsmöjligheter som finns för de digitala journalerna som inte har funnits för pappersbase-erade journaler.

Stadsarkivets förhållningssätt är ändå att tekniken inte ska vara utslagsgivande för vad som ska bevaras utan informationen ska värderas och endast de delar som speglar kärnverksamheten och faller inom arkivlagens kategorier för bevarande ska finnas kvar för framtida forskning. Stadsarkivet håller med om att ett utökad bevarande i vissa fall kan förespråkas men inte som regel bara för att uppgifterna lagras digitalt.

I remissens förslag saknar stadsarkivet ett vägledande resonemang dels om vilka journalkategorier som kan gallras, dels vilka handlingstyper i en journal som kan föreslås till gallring. De skäl som anges i remissförslaget (nya arbetssätt inom vården, sammanställningsmöjligheter m.m.) ska givetvis vägas in vid en värdering om journaler/handlingar ska gallras eller bevaras och stadsarkivet menar att det inte alltid är till fördel för forskningen att all information bevaras utan kan tvärtom försvåra återsökning av handlingar.

Vissa av de journaler som upprättas är till sitt innehåll inte av den karaktär att det är uppgifter som behöver bevaras, dels för att uppgifterna i journalerna har en relativt tillfällig betydelse, dels att det är uppgifter som förs vidare mellan olika vårdformer och därför inte ska bevaras vid samtliga ställen som de behandlas.

I flertalet journalkategorier finns enskilda handlingstyper som inte har ett forskningsvärde till sitt informationsinnehåll med exempelvis väldigt tillfälliga noteringar (ex. daganteckningar) eller handlingskategorier som upprättas med sådan tät intervall att de inte nämnvärt skiljer sig åt. Bevarande av denna typ av information skulle endast försvåra framtida forskning då uppgifter som dels saknar relevans bevaras, dels uppgifter som till sitt innehåll är alldeles för svåröverskådligt och omfattande bevaras.

Som råden idag är upplagda är de i princip mediaberoende och kan inte appliceras på ett pappersbaserat journalbestånd. Även om de flesta verksamheter inom vårdsektorn i någon form har digitala system för sin informationshantering är det stora delar av vårdsektorn som ännu inte har digitaliserats vilka då inte skulle kunna tillämpa dessa råd.

Stadsarkivet ser också behovet av en genomtänkt gallring i de fall verksamheter planerar att skanna sina journaler. I dessa fall är en avgränsning nödvändig för att inte lagrings-kostnaderna

ska skena iväg då lagring av bilder tar förhållandevis stor plats gentemot databaslagrad information.

Att bevara all vårdrelaterad information kräver förvisso inte lokalkostnader men de kostnader som är förknippade med framtida konverteringar och framtagande av arkivversioner kan båda stiga avsevärt om inte en genomtänkt gallring är gjord i systemen.

Olika ställningstaganden görs också om det är ett gammalt system som ska tas ur drift eller om det är ett nytt system som ska initieras. I det fall ett system ska tas ur drift kan det mycket väl vara lättare att bevara hela informationsinnehållet, vilket då kan vara ett skäl till att inte göra någon partiell gallring. Är det istället ett nytt system som ska tas i drift bör verksamheterna redan från början utreda vilken information som kan gallras och på så vis få en rationell och kostnads-effektiv informationshantering, d.v.s. relevant information bevaras utan att onödiga och kostnadskrävande insatser görs.

Förslaget tar upp området om privata aktörer inom vårdsektorn och vilka bestämmelser som gäller för överföring för förvaring av allmänna handlingar. I de fall en privat vårdgivare ska förvara journaler ska detta tas upp som ett ärende i kommun- eller landstingsfullmäktige. En punkt som bör tas med under detta avsnitt.

Av lagen följer även att arkivmyndigheten ska beredas möjlighet att inspektera de allmänna handlingar som den privata vårdgivaren förvarar.

I flera fall drivs mottagningar och äldreboenden av både kommun och landsting eller av två kommuner. I samband med detta avsnitt, menar stadsarkivet, att råden dels bör poängtera att kommundelen och landstingsdelen måste skiljas åt, dels att verksamheterna noga måste dokumentera var relaterade delar finns att återsöka. Det kan vara svårigheter redan i dag att återsöka och få hela journalen för en patient vid ett äldreboende där omvårdnadsjournalen (kommundelen) finns att återsöka på resp. stadsdelsnämnd och den läkarförda delen finns att återsöka på den vårdcentral där läkaren utgår ifrån, alternativt det vårdbolag som har upphandlats för läkartjänsten. Erfarenheter visar att det inte blir lättare att återsöka material ju längre tiden går.

Vårdregister inom såväl offentlig som privat hälso- och sjukvård omfattas av vårdregisterlagen i vilken det regleras att endast den som behöver uppgifterna för att vårda patienten ska ha direktåtkomst till uppgifterna och att obehörig åtkomst rubriceras som dataintrång. Själva loggningsförfarandet regleras av personuppgiftslagen. Loggningen har förvisso de syften som uppges i råden men först och främst har verksamheterna krav på att logga journalerna vilket också bör framgå.

Kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning beslutade den 27 april 2006 att översända stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från Riksarkivet.

Kommunstyrelsens handikappråd beslutade den 22 februari 2006 att göra följande uttalande.

Ända till slutet av 1900-talet bildades arkiv endast av pappersbaserade dokument. Sådana arkiv är oftast svåröverskådliga. Det är svårt och arbetskrävande att finna information. Dokument sorteras ofta in på fel ställe. Man brukar säga att 20 % av dokumenten finns på fel ställe, dokument som personalen ständigt letar efter. På grund av utrymmesbrist måste handlingar gallras enligt särskilda regler. Detta leder till att viktig information försvinner.

För mer än 100 år sedan möjliggjorde mikrofilmning komprimering av arkiv. Den kunde under 1900-talets andra hälft kombineras med digital indexering och automatisk återsökning och digital presentation. Västerviks sjukhus var pionjär i Sverige att filma hela sitt journalsystem. Mikrofilm är – rätt använd – arkivvärdig. Riksarkivet beviljar gallringstillstånd om man följer RA:s föreskrifter.

Senare kom möjligheten att skanna dokument och helt digitalisera arkiven på CD-skivor med automatisk återsökning direkt till behöriga personers bordsdator. Problemet med digitalt lagrade dokument är att tekniken ständigt ändras. Vi vet inte hur länge det kommer att finnas datorer som kan läsa CD. Redan har vi DVD, som antagligen kommer att konkurrera ut CD. Vi kan

jämföra med audiotekniken. Thomas Alva Edisons uppfinning phonografen ledde till många fina inspelningar. Sedan kom 78-varvsskivan, EP och LP. Vem kan idag lyssna på dem?

Effektiva och säkra arkivsystem till låga kostnader kan därför skapas i system med digital lagring och backup på mikrofilm. I ett sådant system kombineras snabb återsökning till persondata från arkiv via säker internet t.ex. med åtkomstskydd med e-legitimation. I ett sådant system kan man ta med alla dokument och slipper gallring – dokument som kanske i en framtid kan visa sig vara ovärderliga i forskningsarbete.

Betr. nya journaler utgår vi ifrån att de förs i digitala journalsystem. Stockholms läns landsting har märkligt nog 26 olika journalsystem som inte lär vara kompatibla. Det finns givetvis möjligheter att koppla ihop dessa system med hjälp av Internet eller ev. intranet. Informationen i dessa system bör inte tas ut på papper utan arkiveras digitalt men också av säkerhetsskäl genom COM-teknik överförs till mikrofilm, ett system som utan fotografering överför den digitala informationen till läsbar information på film. Fördelen med film är att den visuellt kan läsas med hjälp av förstoringsglas även om alla tekniska system havererar.

Från handikappsynpunkt är det ytterst angeläget att arkivera fullständiga journaler för att med hjälp av information av alla läkarinsatser – för en person med ett visst funktionshinder - kunna forska fram nya behandlingsmetoder för att lindra lidande. Därvid är det viktigt att ingen information gallras bort. Eftersom man nu med tekniska system kan minska lokal- och personalbehov samt snabbt öka tillgängligheten dels för behandlande läkare, dels för forskare, allt till lägre kostnader, föreslår vi att kommunstyrelsen tillstyrker riksarkivets önskemål om begränsning av gallring.

Samtidigt föreslår vi att kommunstyrelsen låter utreda om socialtjänstens akter kan bevaras i ett liknande kostnadseffektivt system.

Kommunstyrelsens pensionärsråd beslutade den 27 mars 2006 enligt följande.

- 1) Byte av system bör vila på *kritik* mot nuvarande system och inte på *förhoppningar* om det nya.
- 2) *Läkarjournaler* har högsta kraven på dokumentation kring patienten. *Andra journaler* tillför sällan annan avgörande information.
- 3) Dagens forskning använder sig mer av *prospektiva* studier och mindre av *retrospektiva* sådana.
- 4) Vi befinner oss i en övergång *från pappersjournaler till datajournaler*. Beslut om nya förvaringsprinciper bör fattas när övergången funnit sin form.
- 5) Teknikskiften sker mycket snabbt och en *långsiktigt hållbar teknik* bör föreligga innan ny arkivordning införs.
- 6) Sammanfattningsvis. Nya regler om arkivering bör inte beslutas utan en tydligare *behovsanalys* resp. adekvat kunskap om betydelsen av *teknikutvecklingen*.